

ЛЕКЦІЙНО-ДИСКУСІЙНА

ПРОГРАМА

**КУРАТОРКА ПРОГРАМИ:
ІРИНА МАЦЕВКО**

Історикиня, заступниця
директора Центру міської історії
(Львів). Керівниця академічної
та стипендіальної програм,
координаторка громадських
проектів Центру

**«ГАЛИЧИНУ ВИГАДАЛИ АВСТРІЙЦІ,
ПРИВЛАСНИЛИ ПОЛЯКИ, І, ВРЕШТІ,
ПЕРЕВИНАЙШЛИ І ПЕРЕПРИВЛАСНИЛИ
СОБІ УКРАЇНЦІ»**

МИКОЛА РЯБЧУК

За останні десятиліття Галичина стала надзвичайно модною. Її досліджують, про неї пишуть романи, вона є об'єктом ностальгії та інтересу до минулого, брендом і лейблом – її іменем називають йогурти, соки, юридичні фірми, ЗМІ та політичні партії. Її так багато в різних культурних, комерційних та політичних проектах, що складається враження про її вічне і реальне існування. Насправді ж Галичина як конкретна адміністративна одиниця – коронний край імперії Габсбургів – проіснувала від 1772 до 1918 року. Цього короткого часу було достатньо для виникнення принаймні чотирьох міфів Галичини. Австрійський міф утворення спільноти галичан із багатонаціонального краю, населеного поляками, українцями, євреями та іншими народами, канув в Лету разом з Австро-Угорською імперією. Єврейський міф приязної землі-опікунки для усіх народів цісаря, серед них і євреїв, розвіявся з Першою світовою війною і знайшов своє

місце в літературі. Польський міф Галичини як польського П'ємонт перестав бути актуальним після створення Польської держави і лише ненадовго відродився в соціалістичній Польщі. Найтривалішим виявився український міф Галичини. Більше ніж століття він підживлював віру у споконвічність української нації та підсилював стереотип про колишню Галичину як «найбільш українську Україну», чим неабияк приклався до антагонізму між «західняками» та «східняками» і в радянській Україні, і пізніше. Цей міф набув нової сили та інтерпретації у незалежній Україні, яка заледве давала собі раду з радянським спадком та формуванням нової української ідентичності. Уявна Галичина залишалася в цій ситуації бастіоном українськості, до того ж, вона набиравала нових значень європейськості. Висмикнутий зі складної і трагічної історії регіону та забрендований образ Галичини як «маленького раю» та

«форпосту західної культури», збережені фасади «західної» архітектури колишніх галицьких міст та містечок значно підсилювали цей міф. Така конструйована Галичина стала приводом для гордості багатьох місцевих мешканців і складовою їхньої регіональної ідентичності. Вона й надалі приваблює і зачаровує жителів інших частин України. Хочеться вірити, що її притягальна сила поступово буде слабшати, відповідно до того, як змінюватиметься Україна, будучи інклюзивне суспільство та політичну націю.

Чому ця уявна Галичина була такою важливою для українців у XIX–XX століттях, а тепер так активно використовується в культурному, політичному та комерційному просторах? Які виклики і небезпеки несе в собі міфотворення та бажання сховати за гарним образом ідеалізованого минулого складні й трагічні сторінки історії? Чим загрозливі такі історичні міфи і які позитиви

**ПРОГРАМА ВІДБУВАЄТЬСЯ ЗА ПІДТРИМКИ
МІЖНАРОДНОГО ФОНДУ «ВІДРОДЖЕННЯ»,**

**А ТАКОЖ ПОЛЬСЬКОГО ІНСТИТУТУ У КИЄВІ,
АВСТРІЙСЬКОГО КУЛЬТУРНОГО ФОРУМУ.**

**ЛЕКТОР ВАСИЛЬ
РАСЕВИЧ**

**Що таке Галичина? Від міфу до
бренду**

Призабута в радянський час Галичина пережила справжній ренесанс після здобуття незалежності України. «Мода» на галицьке прийшла аж ніяк не з України, а з літературних творів німецькомовних галицьких авторів, сюжети яких після катастрофи Другої світової війни зазвучали по-особливому. В основу конструювання міфу Галичини ліг літературний топос, який починався ностальгійними ремінісценціями, а згодом трансформувалася у відверту політичну інструменталізацію. Глорифікація та ідеалізація галицького минулого виявилися необхідною умовою і для укладання нового національного соборницького нарративу, і для формування ексклюзивного галицького проекту. Діапазон інструменталізації коливався від «Галичина – найбільш українська Україна» й аж до «галичани – не українці». Публічні прояви «галицькості» та їх інструменталізація стануть темою лекції.

Василь Расевич – історик, есеїст, блогер, шеф-редактор відділу текстів онлайн-видання Zaxid.net, старший науковий співробітник Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАНУ, спеціаліст з історії Галичини австрійського періоду

**05.10
18:00**

Середа

ART AREA 'ДК'
вул. Чернишевська, 13

**06.10
19:30**

Четвер

«СТУДІЯ 42»
площа Конституції, 1,
під'їзд 7, поверх 2

**ЛЕКТОРКА ОЛЕНА
ГАЛЕТА**

**Уявна Галичина: особливості
літературного ландшафту**

СПІЛЬНО З ЛІТЕРАТУРНОЮ ПРОГРАМОЮ

Вступна лекція до літературної програми

**10.10
18:00**

Понеділок

ART AREA 'ДК'
вул. Чернишевська, 13

**ПУБЛІЧНЕ ІНТЕРВ'Ю
ІЗ СЮЗАННОЮ
ШОЛЬ**

Сюзанне Шоль (народилася 1949 р. у Відні) отримала освіту за фахом славістика у Римі та у Москві. Багато років працювала кореспондентом ORF у Бонні з 1989 року, а з 1991 - у Москві. З 1997 до 2000 вона керувала програмою „Eurojournal“ на радіо ORF у Відні, потім повернулася до Москви, де очолила редакцію радіо ORF. Також вона є авторкою численних романів: «Російський щоденник», «Московські кухонні розмови», «Подорож до Караганди», «Дочки війни – вижити у Чечні», «Росія з та без душі». С. Шоль влаштувала подіумні дискусії у Німеччині про Україну.

Подія відбувається за підтримки Австрійського культурного форуму

**07.10
18:00**

П'ятниця

ART AREA 'ДК'
вул. Чернишевська, 13

**05.10
19:30**

Середа

ART AREA 'ДК'
вул. Чернишевська, 13

**NEW WORLD –
ДОКУМЕНТАЛЬНИЙ
ФІЛЬМ,
ФОТОПОДОРОЖ**

СПІЛЬНО З КІНОПРОГРАМОЮ

Австро-Угорською імперією (з українськими субтитрами)

Режисер – Поль Розді (Paul Rosdy) (Відень, Австрія),
Коментатор – Василь Расевич

Показ відбувається за підтримки Австрійського форуму

**ДИСКУСІЯ «НОВІ
КОНТЕКСТИ
СТАРИХ ІДЕЙ: ПРО
НАЦІОНАЛІЗМИ В
УКРАЇНІ ТА ЄВРОПІ»**

Зараз Європа переживає відродження націоналізмів. Багато країн Європейського Союзу прагнуть повернути собі той суверенітет, яким поступилися заради колективної ідеї спільної Європи. Країни колишнього соціалістичного блоку і СРСР в пошуках своїх ідентичностей і політичного місця в сучасній Європі все частіше звертаються до радикальних правих ідей. За останніх 25 років націоналізм для українського суспільства став одночасно як засобом для позбавлення від російських впливів, так і сильним бажанням стати частиною Європейського Союзу.

Які витoki і ідеї націоналізму в Україні? Яку роль відіграв націоналізм в українській історії? Які причини відродження націоналізмів? Яким є націоналізм сьогодні в Україні і в Європі і чи є загроза повернення моделі класичної національної держави початку XX ст.? На ці та інші питання спробують відповісти учасники дискусії історики та філософи зі Львова, Харкова та Києва.

**09.10
16:00**

Неділя

«СТУДІЯ 42»
площа Конституції, 1,
під'їзд 7, поверх 2

**ЛЕКТОРКА ЯГОДА
ВЕЖЕЙСЬКА**

**«Напів-Азія» або «оплот західної
культури»: ідеологічна географія
Галичини між сходом і заходом**

Від часу створення провінції Галичини в Австрійській імперії, її бачили або як «напів-Азію» або як «форпост Заходу». Спочатку її уявляли як землю степів, скель і замків варварської шляхти; пізніше вона асоціювалася з «оплотом» західної культури, тоді як риси «Сходу» приписували імперській Росії. У лекції буде йтися про те, як змінювалося уявне місце Галичини залежно від напруги між «Сходом» і «Заходом» та між категоріями «відсталості» й «розвитку», а також як змінювалися ідеологічні концепти про регіон починаючи від Габсбурзької цивілізаційної місії XIX століття до ідей галицької спадщини як дорожньої карти в Європу сьогодні.

Ягода Вежейська – історикиня літератури, професорка Варшавського університету. Її наукові зацікавлення зосереджені на концептуалізаціях ідей Галичини в польському сучасному дискурсі.

Подія відбувається за підтримки Польського інституту в Києві

**06.10
18:00**

Четвер

«СТУДІЯ 42»
площа Конституції, 1,
під'їзд 7, поверх 2

**ЛЕКТОРКА НАТАЛЯ
ХОБЗЕЙ**

**Слова з Галицьких світів: про своє і
запозичене, про давнє і сучасне...**

Характерні риси галицького мовного простору мають давнє глибоке коріння. Хоча Галичина належала до імперії Габсбургів, але місцеві русини-українці за різних обставин намагалися бути співтворцями літературної мови, уживати її в багатьох сферах своєї діяльності: побуті, літературній творчості, освіті, наукових студіях, виробляючи свої підходи до витворення мовної системи загалом. У лекції йтиметься про лексичні особливості мовлення галичан, про діалектну лексику та її походження, а також про мовлення міста – про лексику львів'ян «старої дати» і сучасних.

Наталія Хобзей – мовознавиця, завідувачка відділу української мови Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України. Серед численних студій – «Гуцульська міфологія», у співтворстві: «Лексикон львівський: поважно і на жарт» (Гран при «Форуму видавців» 2009 р.), «Гуцульські світи. Лексикон».

**11.10
18:30**

Вівторок

«СТУДІЯ 42»
площа Конституції, 1,
під'їзд 7, поверх 2

ЛЕКТОРКИ ЮЛІЯ БОГДАНОВА, ЄВГЕНІЯ ГУБКІНА

Модернізм Львова і Харкова: між «буржуазним» функціоналізмом і соціалістичним конструктивізмом

Після Першої світової війни і розпаду великих імперій Львів опинився у складі Польської держави, а Харків – у складі Радянського Союзу. Ці два міста невпинно рухалися у ХХ століття, набуваючи ознак, які пропонували і диктували новий час і обставини. Польська держава і радянська Україна створювали різні політичні моделі. Як це вплинуло на нові форми і способи вираження в архітектурі? Які основні задачі ставила перед архітекторами влада і яке місце в них займала людина? Чим є авангардна архітектура у Львові і Харкові? Чим функціоналізм відрізняється від конструктивізму? Який був вплив міжвоєнної архітектури на естетику та практику в СРСР? Ці та інші питання будуть розглядати дослідниці зі Львова та Харкова у формі дискусії.

Юлія Богданова – історикня архітектури, викладачка Львівської Політехніки, співавторка книг «Архітектура Львова. Час і стилі XIII – XXI ст.», «Сецесія у Львові»

12.10
18:30

Середа

«СТУДІЯ 42»
площа Конституції, 1,
під'їзд 7, поверх 2

ЛЕКТОРКА ІРИНА СКЛОКІНА

Творячи «Радянський Захід»: Повоєнна радянська західної України та культурні кадри зі сходу

Процес радянської західних областей, приєднаних до УРСР у результаті Другої світової війни, був суперечливим і обіймав водночас українізацію та боротьбу з «буржуазним націоналізмом», відбудову одних пам'яток та нищення інших, репресії щодо місцевої культурної еліти та її кар'єрне просування та виховання. Яку роль у цьому процесі відіграли «східняки» – українці, росіяни, євреї – як мешканці довоєнної УРСР, так і представники інших «братніх республік»? Якими очима вони дивилися на західну Україну та як на них вплинуло побачене? Як змінився проєкт української радянської нації під впливом сталінського «возз'єднання»? І чим зрештою став «радянський Захід» в українському організмі – бацилою спротиву щодо режиму, символічною альтернативою «совку», чи ще одним досягненням радянської модернізації та етнічної уніфікації?

Ірина Склокіна – історикня, дослідниця Центру міської історії, вивчає політику пам'яті та культурної спадщини у повоєнному СРСР.

13.10
18:30

Четвер

«СТУДІЯ 42»
площа Конституції, 1,
під'їзд 7, поверх 2

ЛЕКТОР БОГДАН ШУМИЛОВИЧ

Між радянським містом та галицьким селом: львівський рок 1980-их і його гібридна візія Галичини

Рок культура у радянському Львові виникла наприкінці 1960-х років і мала різні форми, від майже офіційних «ансамблів» до альтернативних хіпі-банд. Це середовище було переважно транснаціональне, але об'єднувало його творців – Львів, Галичина та любов до музики. Також спільним для різних авторів та колективів було те, що вони не могли створити цікавого, оригінального і одночасно альтернативного (себто нерадянського) україномовного продукту. Після оголошення Перестройки у середині 1980-х, рок-музика перестала бути забороненим мистецтвом і у місті було створено рок-клуб. Саме тут сформувався колектив, що зумів деколонізувати популярну українську музику з тенет етнографізму, сільської естетики та штамів російськомовного року. Це була міська культура, яка іронізувала над власним сільським «альтер-его» і ця культура мала силу змінити не лише Галичину, але й Україну.

Богдан Шумилович – історик, керівник «Міського медіа-архіву» Центру міської історії, досліджує популярну культуру пізнього соціалізму.

14.10
18:00

П'ятниця

ART AREA 'DK'
вул. Чернишевська, 13

14.10
19:30

П'ятниця

ART AREA 'DK'
вул. Чернишевська, 13

ДОКУМЕНТАЛЬНИЙ МУЗИЧНИЙ НАРИС «ДОБРИЙ ДЕНЬ ЛЬВОВА?», 20', 1969

СПІЛЬНО З КІНОПРОГРАМОЮ

Студія «Укркінохроніка» (Київ), на замовлення Львівського обкому компартії України, 1969 р.

Режисер – Володимир Шевченко,

Музика – Михайло Мануляк

Вірші – Роман Лубківський

Коментує Богдан Шумилович

ЛЕКТОРКА ЕЛЕОНОРА НАРВСЕЛІУС

Аромат пам'яті з присмаком ностальгії: сучасні тематичні ресторани та брендування Галичиною

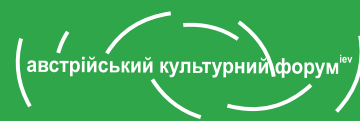
Чи можливо створити образ української культурної спадщини й українського минулого, який був би водночас привабливим і морально прийнятним для ширшої публіки як в Україні, так і за її межами? В Галичині брендування українських культурних здобутків в цілому відбулося досить успішно, хоча й не безпроблемно. Культурна своєрідність цього "найбільш українського, найменш радянського" регіону здебільшого подається як поєднання українськості, європейськості і типово місцевого колориту, що нав'язує до міфу Галичини. Лекторка розмірковуватиме над однією з місцевих ініціатив – тематичними ресторанами. Слухачам буде запропоновано розповідь про комерційне використання колективної пам'яті про певні групи населення Галичини – зокрема, поляків, євреїв і австрійців – в опозиції до монокультурних уявлень про минуле краю.

Елеонора Нарвселіус – етнологія університету в Лунді (Швеція). Досліджує культурну спадщину й комерціалізації історії, колективної пам'яті в Центрально-Східній Європі

17.10
18:30

Понеділок

«СТУДІЯ 42»
площа Конституції, 1,
під'їзд 7, поверх 2

ЛЕКЦІЙНО-ДИСКУСІЙНА ПРОГРАМА